

ćanske svijesti), novim načinom obrade (Duh Sveti prisutan je gotovo u svakom razmišljanju) te nadalje modernošću poziva da i slušači nađu načina kako da surađuju s propovjednikom (8—9). Po stilu pak ovo su neke vrsti konferencije pa će biti pravo pomagalo kateheta i intelektualcima za njihovo pravilno usmjerenje u koncilskom toku. Napokon, po piščevoj nakani ovo su razmišljanja. Ona to doista i jesu: uporno ponavljani i jasno postavljeni smjerokazi za traženje (ne, dakle, gotova rješenja ni recepti), za otkrivanje i ostvarivanje najhitnijih zadataka Crkve. I kao takva ona su upućena ne samo vjernicima nego i onima koji »vjere ne zadobiše« i onima »kojih se vjera možda nasukala« (7). Od svih ona traže jedan neprestani obračun sa samim sobom, nikomu »ne daju mira«, sve pozivaju na ustrajnu metanogu, promjenu i obnovu misli, shvaćanja, raspoloženja, usmjerenja, djelovanja.

Jerko Fućak

JUAN ARIAS: Bog u kojega ne vjerujem, u izdanju »Izvori istine«, Korčula, Dominikanci.

Juan Arias je Španjolac. Osnovao je pokret »Ciudad de la Immaculada« za dijalog s onima koji se udaljiše ili su daleko od vjere. Već je stekao mnoga priznanja. God. 1964. dobio je nagradu Španjolske kao najčitaniji pisac. God. 1966. proglašen je »čovjekom godine« za najuspješniji nastup na areni vjere u svojoj domovini.

Čemu isticati ova personalia? Da nas potaknu na dublju analizu knjige. Jer mnogi će reći da pisac spada i po samom naslovu među one koje progoni *furor poeticus* pa da će knjiga biti samo pjesnikovo izživljavanje u apstraktnim, neživotnim formama ili kategorijama mračnih slojeva egzistencije.

Naprotiv. Glad za Bogom ostaje i u duši današnjeg čovjeka; iako gigant strojeva, taj čovjek ponekad je samo patuljak na području duha i duhovnih vrednota. A i on je gladan Boga. I Bog mu želi govoriti.

Ali kako? Bog je za čovjeka neizreciv, a čovjek Božje riječi ne može lako kaptirati. Hoćemo li sumnjati u mogućnost dijaloga?

Teolozi su se mučili i muče se kako da uspostave most između čovjeka i Boga u pravcu spoznaje Boga i pravilnog izricanja misli o Bogu. Eno nam Tome koji govori o riječima i izrazima što ih upotrebljavamo o Bogu (I P, q. 13). Zaključuje da naši izrazi ne mogu biti jednoznačni, niti se gube u potpunoj raznoznačnosti, nego su analogni. Posuđujemo ih iz egzistencijalnih čovjekovih okova, iz prirode, iz svijeta, pa ih po pravilima logike prenosimo na Boga.

Na toj spoznajnoj stepenici stari su govorili da je prvi put *via remotionis*. To je put diferencije ili razlike između Boga i fenomena u svijetu (I P, q. 12, art. 12). Nijećemo Bogu granice u kojima se svaki naš izražaj vezuje, tako govorimo da nije smrtan, ograničen i sl. Tada naši izrazi i pojmovi doista uključuju Boga onoliko koliko ga doumljujemo, ali isključuju granice ili nesavršenstva uključena u tim izrazima jer oni služe nama smrtnicima za spoznaju istine o stvarima i o bićima.

Dakako, i sama *via remotionis* ne pojavljuje se s istim preokupacijama za čovjeka stručnjaka u teologiji i običnog čovjeka ulice ili trgovca. Taj čovjek ulice, trgovca, tvorniča, javnih institucija želi naći Boga u životu današnjice, u životnoj dinamici, u tehnici, u oblicima i strukturama posebnog i javnog života današnjice.

Znamo da do Boga čovjek ne može doći ako ga Bog ne privuče. Još više: »Ne bi me tražio da me već nisi našao«, govori Pascal u ime Boga. Bez Božje pomoći nema pristupa Bogu. Znam također da se do Boga dolazi i duhovnim doživljavanjem, iskustvom mistika, putem ljubavi, preko životnog iskustva, ali uvijek će ostati otvoren i ovaj put metafizike, zaleta u transcendenciju. Time će i *via remotionis* ostati zakonit i lagan put do spoznaje Boga.

Teško je izreći kako pisac postupa smiono, originalno, a uvijek ortodoksno. Razumljivo, njega ne zanimaju čisto metafizičke preokupa-

cije da Bog nije sastavljen, da nema tijela i sl, njega zanimaju vlastitosti za koje neki tvrde da su Bogu svojstvene a nisu, što neke od Boga danas odvrća, pa pisac želi upravo pokazati da ni on ne vjeruje u tako iskrivljenog Boga, nego u pravoga Boga.

Tu je doista originalnost ovoga djela. Pisano je živo, jasno, uvjerljivo, toplo. Ali i aforistički. Kada npr. piše da ne vjeruje u Boga »koji bi ljubio patnju«, jasno je da se radi o poznatoj istini da patnja nije sama po sebi vrijedna ljubavi, ali je patnju uzeo Krist kao sredstvo iskazivanja otkupiteljske ljubavi, time i patnja poprima obilježje otkupiteljske vrijednosti, pa je dostojna ljubavi. Tako i o drugim nekim izrazima. Moraju se shvatiti s onog ugla u koji su smješteni. Tu će im se naći smisao.

O aforizmima je rečeno da kriju u sebi ruho pretjeranosti a da u tom ruhu leži skrivena istina. Zbog toga su zanimljivi i privlače našu pažnju. Tako i ova knjiga. Ona trajno pred nama titra. Istine se pojave kao svjetlo, ponekad moramo zatvoriti oči da nas ne smetaju, ali kada ugledamo istinu, osjećamo se preporođenima. Netko je pročitao i ovaj tekst i rekao: »Odlučih postati svećenik«.

Nadamo se da će ova knjiga i kod nas naići na prijem kakav zaslužuje. Jezik kao i oprema posve su u stilu.

J. K.

GIROLAMO BERRUTI, o. p., Božićne radosti. Prijevod. Izvori istine br. 3, Korčula 1970. Izdaju Dominikanci.

Božićne radosti moraju biti radosti čovjeka, jer u njima može spoznati Onoga koji je kao čovjek došao iz krila Očeva među nas i radi nas! Tako trebamo gledati misterij Krista Spasitelja.

U tom nam smislu dr Tarzicije Šimetović prijevodom Berrutijevih nacrti za propovijedi božićnog ciklusa daje radost s materijalom koji će izvrsno poslužiti onima koji

su više skloni vlastitom sastavljanju i pripravljanju propovijedi aplicirajući ih na svoj »teren« pastoralnog djelovanja.

U drugom dijelu ovog broja »Izvori istine« nalaze se tematske propovijedi dra Jordana Kuničića — što je slučajno ili iz kojih drugih razloga nevidljivo, a u jednom i drugom smislu to valja ispraviti, neka se vidi! — i jedna prerađena propovijed D'Angela. Na kraju ovog broja nalaze se još: Primjeri, razgovori, upozorenja... Razdioba prvog dijela, prijevoda Berrutijevih »Božićnih radosti« prevedena je kronološkim redom prema nedjeljama i blagdanima i pod slijedećim razradama: 1. Došašće, 2. Pripravite put Gospodnji; 3. Ljudsko očekivanje; 4. Povijest Božića; 5. Pouka poniznosti; 6. Radosna vijest; 7. Poziv na otcijepljenost od stvari; 8. Riječ tijelom postala; 9. Rođen od Marije Djevice; 10. Dade vlast da postanaju djeca Božja; 11. Donosim vam radosnu vijest; 12. Božićna liturgija; 13. Slava Bogu... mir na zemlji; 14. Govor na Staru godinu; 15. Nova godina; 16. Ime Isusovo; 17. Bogojačljenje.

Tehnička razrada ovih govora pregledna je i s obilnim materijalom. Istina, negdje detaljnije, a negdje manje detaljno. No u svakom slučaju obilna građa izravno će poslužiti za liturgijske, dogmatske, moralne ili duhovno-asketske teme. U samom tisku s desne strane ostalo je i nešto čistog prostora za bibliješke uz čitanje navedene građe. Izgleda mi kao mali tehnički nedostatak: Uvod i Zaključak kod svake teme, i to zbog toga što bi propovijed bila jako velika; ili izgovoriti svu navedenu građu između uvoda i zaključka s jednom određenom povezanošću ili izostaviti sve što ne bi išlo u pripravljanu temu iz navedene građe; negdje nije naznačeno što se može izostaviti, promijeniti itd. Ovaj tehnički nedostatak svaki će praktično ispravljati. I još nešto: trebalo je spomenuti da se taj uvod i zaključak može ili ne može staviti za sve naslove pod temom, recimo: »Pripravite put gospodnji« (2). A tu se obrađuje: 1. Možemo slaviti nevaljali Božić; 2. Bog je dugo pripravlja Božić; 3. I mi